

Автор: Милена Цветкова

Рубрика: В подкрепа на четенето

Публикувана: бр. 4, август 2019

Екраните и хартията не са еквивалентни медии за четене. С това убеждение повече от 130 изследователи на четенето от цяла Европа подписаха Декларацията относно бъдещето на четенето при цифровата трансформация. Станала известна като „Декларацията от Ставангер“, тя е първият международен документ от ерата на интернет с ангажимент към четенето след предходния от преди 27 години – „Харта за читателя“, подписана от Международния комитет за книгата и Международната асоциация на издателите (1992).

Декларацията от Ставангер е публикувана на 22 януари 2019 г. Приета е като финален документ на европейската изследователска инициатива EREAD на 3 – 4 октомври 2018 г. в гр. Ставангер, Норвегия. На този форум бяха обобщени основните резултати от четиригодишни проучвания и дебати (2014 – 2018) на близо 200 европейски учени и изследователи. E-READ или „Еволюция на четенето в епохата на дигитализацията“ е инициатива по програмата за Европейско сътрудничество в областта на науките и технологиите (European Cooperation in Science and Technology – COST), финансирана от Европейския съюз. E-READ обединява усилията на специалисти по четенето, грамотността и публикуването за опознаване и обясняване на въздействието на дигитализацията върху читателските практики. Голяма част от изследванията им се фокусира върху разбирането и запомнянето на писмен текст, четен от печатни или дигитални носители от младите читатели.

Декларацията от Ставангер интегрира успешно доскоро неподатливите на колаборация научни гледни точки към четенето – тези на информационната, библиотечната, комуникационната, медийната, лингвистичната и образователната наука. Това става възможно след консенсуса между учените за оформянето на качествено нова „хибридна среда за четене“ (нем. *Hybriden Leseumgebung*, англ. *hybridreading environment*).

Самият процес на четене е дефиниран като „текстова комуникация“, в която е важно практиците и изследователите много ясно да разграничават двата основни типа текст – информационен и разказен. Наред с приемането на екрана като „дигитална медия за четене“, Декларацията потвърждава уместността на определението на хартията като „медия за четене“ (нем. *Lesemedium*, англ. *readingmedium*).

Впечатляващо точно е очертан профилът на „дигитално родения“ читател – свръхсамоуверен, придвижващ очи по дисплея фрагментирано, с плъзгане по повърхността, с минимална концентрация върху съдържанието на четения материал, приел прескачането (англ. *skimming*) за стандартен режим на четене. Така дефинираният профил на дигиталните читатели задава нови перспективи в търсенето на причините за уязвимостта ни от онлайн дезинформацията и на стратегии за справянето с т.нар. фалшиви новини (англ. *fake news*)...

Цялата статия можете да прочете,

ако се абонирате за печатното или електронното издание на [списание ББИА](#)
[онлайн](#) !